

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

ระยะที่ 1 สรุปผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

ผลจากการศึกษาสามารถตอบคำถามในเรื่องของการพักอาศัยได้ค่อนข้างครอบคลุมในประเด็นที่สนใจศึกษา โดยพบว่าท่าทีและความคิดเห็นในการพักอาศัยโดยรวมไม่สู้ดีนัก เพราะจากการทำสนทนากลุ่ม 4 กลุ่ม มีเพียงกลุ่มของคณะกรรมการหอพักและนักกิจกรรมเท่านั้นที่ยืนยันว่าอย่างไรก็เลือกที่จะอยู่ในหอพักต่อ ส่วนอีก 3 กลุ่ม บอกว่าถ้าเลือกได้ในแง่ของความสะดวกในการเดินทางมาเรียนและความสัมพันธ์กับเพื่อนก็ขอยืนยันว่าอยู่นอกมหาวิทยาลัยดีกว่า ซึ่งประเด็นการพูดคุยที่สามารถสรุปได้ คือ เรื่องของการบริการที่ไม่ทั่วถึง สิ่งอำนวยความสะดวกที่ไม่เพียงพอต่อความต้องการและคุณภาพไม่ดี ระบบการรักษาความปลอดภัยที่ยังไม่เป็นระบบต่อไปคือสาระสำคัญที่ได้จากการจัดสนทนากลุ่ม สามารถจำแนกได้ดังนี้

ประเด็นการปรับตัวในการพักอาศัย จากการศึกษาพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มองว่าเกี่ยวข้องกับโดยตรงกับคุณภาพชีวิตในแง่ของความสุขในการพักอาศัยในหอพัก และส่วนใหญ่บอกว่าไม่มีปัญหาในการปรับตัวในการพักอาศัย จะมีบ้างในเรื่องของกิจกรรมที่หอพักจัด อยากให้มีการคำนึงถึงประโยชน์จากการจัดและเปลี่ยนแปลงรูปแบบที่เหมาะสมกว่านี้

ประเด็นจิตสำนึกสาธารณะ จากการศึกษาพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มองว่านักศึกษาที่พักอาศัยในหอพัก แม้แต่ตัวนักศึกษาเองยังมีปัญหาในเรื่องนี้ ทั้งเรื่องของการกระทำผิดกฎระเบียบของหอพัก ส่วนใหญ่มองว่าไม่ทำให้ใครเดือดร้อน การพบเห็นคนที่กระทำผิด ก็เพิกเฉยไม่สนใจ เพราะมองว่าไม่ใช่เรื่องของตัวเอง ไม่อยากเกี่ยวข้องกับ สิ่งของสาธารณะที่ใช้ร่วมกันก็ไม่คิดว่าเป็นหน้าที่ที่ตนเองต้องรับผิดชอบ ปัญหาเรื่องของการลักขโมย ของหายยังมีให้ประสบอยู่

ประเด็นความพึงพอใจในสิ่งอำนวยความสะดวก จากการศึกษา นักศึกษาส่วนใหญ่มองว่ายังไม่มีความพร้อมด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและไม่ทั่วถึง มีการชำรุดเสียหายบ่อย ไม่เพียงพอ ไม่ตรงกับข้อตกลงที่ได้ให้ไว้ในสัญญาการพักอาศัยว่ามี แต่เมื่อเข้าพักกลับไม่มี

ประเด็นความพึงพอใจในการบริการของเจ้าหน้าที่ประจำหอพัก จากการศึกษาพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มองว่าอยู่ในระดับที่ควรปรับปรุงอย่างยิ่ง ผลจากการสนทนากลุ่มสรุปได้ค่อนข้างเป็นเอกฉันท์ว่า “ไม่พอใจอย่างยิ่ง”

ประเด็นความพึงพอใจในการรักษาความปลอดภัย จากการศึกษาพบว่า นักศึกษาแบ่งเป็น 2 ฝ่าย ทั้งพอใจและไม่พอใจ โดยมีข้อสังเกตที่น่าสนใจคือ นักศึกษาที่พอใจการรักษาความปลอดภัย

ที่เข้มงวดกลับต้องพักอาศัยในหอพักที่มีระบบการรักษาความปลอดภัยไม่ดีเท่าที่ควร นักศึกษากลุ่มนี้มองว่าการเป็นหอพักภายในมหาวิทยาลัยต้องมีความปลอดภัยและมีอาณาบริเวณที่เป็นส่วนตัว ส่วนนักศึกษาที่พักอาศัยในหอพักที่เข้มงวดกลับไม่พอใจในการรักษาความปลอดภัยที่เข้มงวด เพราะมองว่าตนเองมีวุฒิภาวะและเป็นผู้ใหญ่แล้ว สามารถดูแลตัวเองได้ ต้องการความมีอิสระ

ระยะที่ 2 การสรุปผลการวิจัยเชิงปริมาณ

ตอนที่ 1 การเปรียบเทียบการปรับตัวในการพักอาศัย จิตสำนึกสาธารณะ ความพึงพอใจ และคุณภาพชีวิตจำแนกตามข้อมูลทั่วไป

นักศึกษาชายมีความพึงพอใจในด้านการให้บริการและคุณภาพชีวิตในแง่ของความสุขสูงกว่า แต่มีความพึงพอใจด้านการรักษาความปลอดภัยต่ำกว่านักศึกษาหญิง ทั้งนี้ไม่พบความแตกต่างในด้านการปรับตัว จิตสำนึกสาธารณะในการพักอาศัยและความพึงพอใจในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกระหว่างเพศ

นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีความพึงพอใจในเรื่องของสิ่งอำนวยความสะดวกมากกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 3 และมีคุณภาพชีวิตในแง่ของความสุขในการพักอาศัยสูงกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 2 ทั้งนี้ไม่พบความแตกต่างในด้านการปรับตัว จิตสำนึกสาธารณะในการพักอาศัยและความพึงพอใจในการรักษาความปลอดภัยระหว่างชั้นปี

นักศึกษาที่อยู่ในกลุ่มคณะวิทย์/วิทย์ประยุกต์มีความพึงพอใจด้านการให้บริการมากกว่านักศึกษากลุ่มคณะสังคมศาสตร์ และมีคุณภาพชีวิตในแง่ของความสุขมากกว่านักศึกษากลุ่มวิทย์สุขภาพ ทั้งนี้ไม่พบความแตกต่างในด้านการปรับตัว จิตสำนึกสาธารณะ ความพึงพอใจในเรื่องของสิ่งอำนวยความสะดวก และความพึงพอใจในการรักษาความปลอดภัยระหว่างกลุ่มคณะ

นักศึกษาที่อยู่ในหอพักมหาวิทยาลัยมีการปรับตัวในการพักอาศัยในหอพัก จิตสำนึกสาธารณะในการพักอาศัย ความพึงพอใจด้านการบริการและคุณภาพชีวิตในแง่ของความสุข สูงกว่านักศึกษาที่อยู่หอพักในกำกับมหาวิทยาลัย แต่กลับมีความพึงพอใจในการรักษาความปลอดภัยน้อยกว่า ทั้งนี้ไม่พบความแตกต่างของความพึงพอใจด้านสิ่งอำนวยความสะดวกระหว่างหอพัก

นักศึกษาที่มีระดับรายได้ต่ำและรายได้ปานกลางมีการปรับตัวได้มากกว่านักศึกษาที่มีรายได้สูง และนักศึกษาที่มีรายได้ปานกลางมีความพึงพอใจในการรักษาความปลอดภัยสูงกว่านักศึกษาที่มีระดับรายได้สูง ทั้งนี้ไม่พบความแตกต่างในด้านจิตสำนึกสาธารณะ ความพึงพอใจในด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ความพึงพอใจด้านการบริการ และคุณภาพชีวิตในแง่ของความสุขระหว่างระดับรายได้

ตอนที่ 2 การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการปรับตัว จิตสำนึกสาธารณะ ความพึงพอใจด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ความพึงพอใจด้านการให้บริการ ความพึงพอใจด้านการรักษาความปลอดภัย กับคุณภาพชีวิตในแง่ของความสุข และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของนักศึกษาในหอพัก

2.1 การวิเคราะห์ในกลุ่มรวม

จากการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ในกลุ่มรวม พบว่ามีสี่ปัจจัย คือ การปรับตัว จิตสำนึกสาธารณะ ความพึงพอใจด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และความพึงพอใจด้านการบริการ ต่างก็มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตในแง่ของความสุขในการพักอาศัยภายในหอพักทั้งสิ้น มีเพียงความพึงพอใจในการรักษาความปลอดภัยเท่านั้นที่ไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตในแง่ของความสุขในการพักอาศัยภายในหอพัก

เมื่อทำการหาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตในแง่ของความสุขในการพักอาศัยภายในหอพักตามลำดับ พบว่า ปัจจัยที่อธิบายหรือทำนายคุณภาพชีวิตในแง่ของความสุขของการพักอาศัยในหอพักของนักศึกษาตามลำดับ ได้แก่ ความพึงพอใจด้านการให้บริการ ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลมากที่สุด รองลงมา คือ จิตสำนึกสาธารณะ การปรับตัว และความพึงพอใจด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ส่วนปัจจัยความพึงพอใจด้านการรักษาความปลอดภัย ไม่สามารถอธิบายคุณภาพชีวิตในแง่ของความสุขในการพักอาศัยหอพักของนักศึกษาได้ อย่างไรก็ตามทั้งห้าปัจจัยร่วมกันอธิบายคุณภาพชีวิตในแง่ของความสุขในการพักอาศัยในหอพักของนักศึกษาได้ร้อยละ 20.8 โดยสามารถสร้างสมการพยากรณ์ที่เหมาะสม ได้ดังนี้ คุณภาพชีวิตในแง่ของความสุข (y) = $1.315 + .276 X_1$ (ความพึงพอใจด้านการให้บริการ) + $.200 X_2$ (จิตสำนึกสาธารณะ) + $.170 X_3$ (การปรับตัว) + $.111 X_4$ (ความพึงพอใจด้านสิ่งอำนวยความสะดวก)

2.2 การวิเคราะห์เฉพาะหอพักนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

จากการวิเคราะห์สหสัมพันธ์เฉพาะกลุ่มที่พักอาศัยในหอพักมหาวิทยาลัยพบว่า การปรับตัว จิตสำนึกสาธารณะ ความพึงพอใจด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ความพึงพอใจด้านการให้บริการ และความพึงพอใจด้านการรักษาความปลอดภัย ต่างก็มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตในแง่ของความสุขในการพักอาศัยในหอพักมหาวิทยาลัย

เมื่อทำการหาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตในแง่ของความสุขในการพักอาศัยภายในหอพักตามลำดับ พบว่า ปัจจัยที่อธิบายคุณภาพชีวิตในแง่ของความสุขในการพักอาศัยหอพักของนักศึกษามีเพียงปัจจัยเดียว ได้แก่ ความพึงพอใจด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลมากที่สุด ส่วนปัจจัยการปรับตัว จิตสำนึกสาธารณะ ความพึงพอใจด้านการให้บริการ และความพึงพอใจด้านการรักษาความปลอดภัย ไม่สามารถอธิบายคุณภาพชีวิตในแง่ของความสุขในการพักอาศัยหอพักของนักศึกษาได้ อย่างไรก็ตามทั้งห้าปัจจัยร่วมกันอธิบายคุณภาพชีวิตในแง่

ของความสุขในการพักอาศัยในหอพักมหาวิทยาลัยได้ร้อยละ 7.4 โดยสามารถสร้างสมการพยากรณ์ที่เหมาะสมได้ดังนี้ คุณภาพชีวิตในแง่ความสุข $(y) = 3.043 + .185 X_1$ (ความพึงพอใจด้านสิ่งอำนวยความสะดวก) + $.149 X_2$ (จิตสำนึกสาธารณะ)

2.3 การวิเคราะห์เฉพาะหอพักนักศึกษาในกำกับมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

จากการวิเคราะห์สหสัมพันธ์แยกเฉพาะหอพักในกำกับมหาวิทยาลัย พบว่า การปรับตัวจิตสำนึกสาธารณะ ความพึงพอใจด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ความพึงพอใจด้านการให้บริการ และความพึงพอใจด้านการรักษาความปลอดภัย ต่างก็มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตในแง่ของความสุขในการพักอาศัย

เมื่อทำการหาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตในแง่ของความสุขในการพักอาศัยภายในหอพักในกำกับมหาวิทยาลัยตามลำดับ พบว่า ปัจจัยที่อธิบายคุณภาพชีวิตในแง่ของความสุขในการพักอาศัยหอพักของนักศึกษา ตามลำดับความสามารถในการอธิบาย ได้แก่ ความพึงพอใจด้านการให้บริการ ความพึงพอใจด้านการรักษาความปลอดภัย จิตสำนึกสาธารณะ และความพึงพอใจด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ส่วนด้านการปรับตัวไม่สามารถอธิบายคุณภาพชีวิตในแง่ของความสุขในการพักอาศัยหอพักในกำกับมหาวิทยาลัยของนักศึกษาได้ อย่างไรก็ตามทั้งห้าปัจจัยรวมกันอธิบายคุณภาพชีวิตในแง่ของความสุขในการพักอาศัยในหอพักในกำกับมหาวิทยาลัยได้ร้อยละ 34 โดยสามารถสร้างสมการพยากรณ์ที่เหมาะสมได้ ดังนี้ คุณภาพชีวิตในแง่ความสุข $(y) = .092 + .314 X_1$ (ความพึงพอใจด้านการให้บริการ) + $.195 X_2$ (จิตสำนึกสาธารณะ) + $.146 X_3$ (ความพึงพอใจด้านสิ่งอำนวยความสะดวก) + $.118 X_4$ (ความพึงพอใจด้านการรักษาความปลอดภัย)

2.4 การวิเคราะห์เฉพาะนักศึกษาชาย

จากการวิเคราะห์สหสัมพันธ์แยกเฉพาะนักศึกษาชาย พบว่า การปรับตัว จิตสำนึกสาธารณะ ความพึงพอใจด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และ ความพึงพอใจด้านการให้บริการ ต่างก็มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตในแง่ของความสุข มีเพียงความพึงพอใจด้านการรักษาความปลอดภัยเท่านั้นที่ไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตในแง่ของความสุขในการพักอาศัยในหอพักของนักศึกษาชาย

เมื่อทำการหาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตในแง่ของความสุขในการพักอาศัยภายในหอพักของนักศึกษาชายตามลำดับ พบว่า ปัจจัยที่อธิบายคุณภาพชีวิตในแง่ของความสุขในการพักอาศัยในหอพักของนักศึกษาชาย ตามลำดับความสามารถในการอธิบาย ได้แก่ ความพึงพอใจด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและจิตสำนึกสาธารณะ ส่วนการปรับตัว ความพึงพอใจด้านการให้บริการ และความพึงพอใจด้านการรักษาความปลอดภัย ไม่สามารถอธิบายคุณภาพชีวิตในแง่ของความสุขในการพักอาศัยหอพักของนักศึกษาชายได้ อย่างไรก็ตามทั้งห้าปัจจัยรวมกัน

อธิบาย คุณภาพชีวิตในแง่ของความสุขในการพักอาศัยในหอพักของนักศึกษาชายได้ร้อยละ 14 โดยสามารถสร้างสมการพยากรณ์ที่เหมาะสมได้ ดังนี้ คุณภาพชีวิตในแง่ความสุข (y) = $1.428 + .389 X_1$ (ความพึงพอใจด้านสิ่งอำนวยความสะดวก) + $.405 X_2$ (จิตสำนึกสาธารณะ)

2.5 วิเคราะห์เฉพาะนักศึกษาหญิง

จากการวิเคราะห์สหสัมพันธ์แยกเฉพาะนักศึกษาหญิง พบว่า การปรับตัว จิตสำนึกสาธารณะ ความพึงพอใจด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และความพึงพอใจด้านการให้บริการ ต่างก็มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตในแง่ของความสุข มีเพียงความพึงพอใจด้านการรักษาความปลอดภัยเท่านั้นที่ไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตในแง่ของความสุขในการพักอาศัยในหอพักของนักศึกษาหญิง

เมื่อทำการหาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตในแง่ของความสุขในการพักอาศัยภายในหอพักของนักศึกษาหญิงตามลำดับ พบว่าปัจจัยที่อธิบายคุณภาพชีวิตในแง่ของความสุขในการพักอาศัยหอพักของนักศึกษาหญิง ตามลำดับความสามารถในการอธิบาย ได้แก่ ความพึงพอใจด้านการให้บริการ จิตสำนึกสาธารณะ การปรับตัว และความพึงพอใจด้านการรักษาความปลอดภัย ส่วนปัจจัยความพึงพอใจด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ไม่สามารถอธิบายคุณภาพชีวิตในแง่ของความสุขในการพักอาศัยในหอพักของนักศึกษาหญิงได้ อย่างไรก็ตามทั้งห้าปัจจัยร่วมกันอธิบายคุณภาพชีวิตในแง่ของความสุขในการพักอาศัยในหอพักของนักศึกษาหญิงได้ร้อยละ 32 โดยสามารถสร้างสมการพยากรณ์ที่เหมาะสมได้ ดังนี้ คุณภาพชีวิตในแง่ความสุข (y) = $1.339 + .422 X_1$ (ความพึงพอใจด้านการให้บริการ) + $.165 X_2$ (จิตสำนึกสาธารณะ) + $143 X_3$ (การปรับตัว)

อภิปรายผล

จากการศึกษาสามารถอภิปรายตามประเด็นได้ดังนี้ ประเด็นการปรับตัว จากการหาความสัมพันธ์พบว่า การปรับตัวเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตในแง่ของความสุขในการพักอาศัยในภาพรวม โดยที่นักศึกษาที่พักอาศัยในหอพักมหาวิทยาลัยสามารถปรับตัวได้ดีกว่านักศึกษาในหอพักในกำกับมหาวิทยาลัย สาเหตุที่เป็นเช่นนี้ เพราะจากการสนทนากลุ่มพบว่า การใช้ชีวิตในหอพักทั้ง 2 ประเภทมีความแตกต่างกันในแง่ของการจัดระบบห้องพักที่แออัดและไม่เอื้อในการได้พบปะเพื่อนใหม่ สังคมใหม่ที่นักศึกษาหลายคนมองว่ายังเข้าถึงได้ยาก เพราะหอพักใหม่จัดระบบให้มีความเป็นส่วนตัวมากขึ้น มีการแยกห้องน้ำไว้แต่ละห้องพัก ห้องอ่านหนังสือและห้องนั่งเล่น จะไม่มีเหมือนหออื่นๆ มีด้านล่างก็ไม่เอื้อต่อการนั่งชมและผ่อนคลายเพราะยังมีการเดินผ่านไปมาของบุคคลภายนอกได้ โอกาสที่จะสนิทสนมกันก็เล็กลงตามไปด้วย และจากการศึกษาอิทธิพลของปัจจัยการปรับตัวที่มีต่อคุณภาพชีวิตในแง่ของความสุขในการพักอาศัยจำแนกตามเพศ พบว่าการปรับตัวเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตในแง่ของความสุขในการพักอาศัยของนักศึกษา

เฉพาะในกลุ่มของนักศึกษาหญิงทั้งนี้อาจมีสาเหตุมาจากพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูผู้ชายและลูกสาวของครอบครัวในสังคมไทยแตกต่างกัน ครอบครัวไทยจะคาดหวังและเข้มงวดต่อการแสดงพฤติกรรมของลูกสาวมากกว่าลูกชาย ลูกชายจะมีโอกาสได้แสดงพฤติกรรมตามที่ตนต้องการมากกว่า ไม่ว่าจะเป็นการมีโอกาสรหรือประสบการณ์ในการเดินทาง การพักอาศัยในที่อื่นที่ไม่ใช่บ้านของตน หรือแม้แต่การไปร่วมกิจกรรมกับคนอื่นที่ไม่ใช่สมาชิกในครัวเรือน เป็นต้น สิ่งเหล่านี้เป็นพื้นฐานสำคัญที่เกี่ยวเนื่องกับการต้องจากบ้านมาพักอาศัยในหอพัก หรืออาจกล่าวได้ว่าการต้องมาใช้ชีวิตอยู่ในหอพักไม่ใช่เรื่องน่าตื่นเต้นนักสำหรับนักศึกษาชาย ซึ่งต่างกับนักศึกษาหญิงที่ต้องอาศัยการปรับตัวค่อนข้างมากจึงจะสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในหอพักได้อย่างมีความสุข

ส่วนนักศึกษาที่มีรายได้อาจต่างกันจะมีการปรับตัวแตกต่างกัน สาเหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะเกี่ยวเนื่องจากการจัดการหอพักเช่นกัน เพราะนักศึกษากลุ่มที่รายได้น้อยบางส่วนจากการศึกษาจากแบบสอบถามปลายเปิด มักมองว่าการใช้ชีวิตที่ตนเองยอมจ่ายเงินมากกว่า คือ ความสะดวกสบาย และความเป็นส่วนตัวมากที่สุด จึงไม่ต้องการเรื่องการปรับตัวหรือสังคมใหม่มากนัก อีกประการหนึ่งก็คือ เรื่องของการไม่เคยห่างบ้านของนักศึกษากลุ่มรายได้น้อย ทำให้มีความแตกต่างกันในประเด็นนี้

ผลจากการสนทนากลุ่มและจากแบบสอบถามปลายเปิด พบว่า การปรับตัวไม่เป็นปัญหามากนักในการพักอาศัยในหอพักและสามารถก่อให้เกิดความสุขในการใช้ชีวิตภายในหอพักได้ด้วย เพราะโดยส่วนใหญ่ นักศึกษามองว่าการเข้าพักในหอพักนับเป็นการเปลี่ยนชีวิตเข้าสู่สังคมเล็กๆ อีกสังคมหนึ่ง และต่างรู้สึกตื่นเต้นกับการพบเพื่อนใหม่ ซึ่งสำหรับบางคนอาจเป็นสิ่งใหม่เพราะตั้งแต่เติบโตมายังไม่เคยจากบ้านหรือครอบครัวไปไหนไกล ในกลุ่มนี้มองว่าในระยะแรกนั้นมีบ้างที่เกิดอาการคิดถึงบ้าน แต่นานๆไป กลับกลายเป็น “บ้านคิดถึง” เพราะการใช้ชีวิตในบ้านบางคนเป็นลูกคนเดียวไม่มีเพื่อนคุย เหยง แต่ในหอพักมี สำหรับกลุ่มที่การจากบ้านไม่ใช่สิ่งใหม่ก็มองว่าการพักอาศัยภายในหอพักนั้นไม่ยากนักสำหรับการปรับตัว อาการคิดถึงบ้านไม่ค่อยปรากฏ แต่จะมีบ้างในเรื่องของ “การสร้างมิตรใหม่” ในที่นี้มองคล้ายกันทั้งกลุ่มที่ไม่เคยห่างบ้านและกลุ่มที่เคยห่างบ้านว่ากิจกรรมที่หอพักจัดขึ้นนั้น ในบางกิจกรรมก็สามารถช่วยให้นักศึกษาสามารถทำความรู้จักกันได้ แต่บางกิจกรรมก็ไม่มีประโยชน์ในเรื่องของการปรับตัวในการพักอาศัยในหอพัก “ทำไม ?” นักศึกษาในหอพักมักตั้งคำถามเหล่านี้ว่า ทำไมไม่ค่อยมีคนเข้าร่วมเลย เข้าไปนั่งด้วยได้มั๊ย ไม่เห็นรู้เลยว่ามีกิจกรรมหรือแม้แต่ “นั่นเค้าทำอะไรกันหรือ” เหล่านี้เป็นคำถามมากมายที่เกิดขึ้น หากแม้ว่าปัญหาของการปรับตัวเข้าหากันของนักศึกษาเกิดขึ้นเพราะความไม่สำเร็จของกิจกรรมที่จัดขึ้น คำถามต่อไป คือ ปัญหาต่อเนื่องในเรื่องของสุขภาพจิต ความเครียด การเรียนหรือแม้แต่ปัญหาในการใช้ชีวิตในสังคมใหม่ที่เด็กๆต่างตื่นเต้นในการได้พบ จะเป็นอย่างไร ประเด็นเหล่านี้อาจเกี่ยวข้องกับการสื่อสาร การประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพและทั่วถึงในการจัดกิจกรรมของหอพักแต่ละครั้ง

ประเด็นเรื่องจิตสำนึกสาธารณะในการพักอาศัย ผลจากการวิเคราะห์ในกลุ่มรวมพบว่า เป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดคุณภาพชีวิตในแง่ของความสุขในการพักอาศัยได้ โดยที่นักศึกษาที่พักในหอพักมหาวิทยาลัยมีจิตสำนึกสาธารณะมากกว่านักศึกษาที่พักในหอพักในกำกับมหาวิทยาลัย ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องจากสาเหตุอย่างน้อยสามประการ ประการแรก หอพักในกำกับของมหาวิทยาลัยจัดห้องพักให้นักศึกษามีความเป็นส่วนตัวสูงทำให้ขาดโอกาสการมีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่นและสิ่งต่างๆ รอบตัว ประการที่สอง เรื่องของความคาดหวังจากการจ่ายค่าห้องพักในราคาแพง จึงคิดว่าหอพักน่าจะมีระบบดูแลสิ่งต่างๆ โดยที่ผู้พักไม่ต้องสนใจที่จะร่วมมือกันดูแลให้ทุกคนอยู่อย่างมีความสุข ประการที่สาม เนื่องจากเป็นหอพักใหม่และเพิ่งเปิดให้บริการ การรับรู้กฎเกณฑ์จึงยังไม่ทั่วถึง ส่งผลต่อการปฏิบัติตามของผู้พักอาศัยได้ อย่างไรก็ตามจากการศึกษาอิทธิพลของปัจจัยจิตสำนึกสาธารณะที่มีต่อคุณภาพชีวิตในแง่ของความสุขในการพักอาศัย แยกตามประเภทหอพักและตามเพศ พบว่าจิตสำนึกสาธารณะเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตในแง่ของความสุขในการพักอาศัยของนักศึกษาเฉพาะหอพักในกำกับมหาวิทยาลัย และยังพบว่าจิตสำนึกสาธารณะเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตในแง่ของความสุขในการพักอาศัยทั้งในกลุ่มเพศชายและหญิง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากจิตสำนึกสาธารณะเป็นคุณสมบัติของคนที่พร้อมจะเสียสละ เห็นประโยชน์ส่วนรวม มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ชีตหยุ่นสูงพร้อมที่จะปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกัน ดังนั้นเมื่อนักศึกษาที่ต้องอยู่ในหอพักในกำกับของมหาวิทยาลัยซึ่งเป็นหอใหม่และมีปัญหาที่ยังต้องแก้ไขหลายประการ นักศึกษาที่จะอยู่อย่างมีคุณภาพชีวิตในแง่ของความสุขได้ จึงควรเป็นคนที่มิจิตสำนึกสาธารณะเป็นพื้นฐาน จึงจะสามารถซึมซับและจัดการต่อปัญหาที่มากกระทบได้คิดว่า นักศึกษาที่มีจิตสำนึกสาธารณะต่ำ

ผลจากการสนทนากลุ่มและจากแบบสอบถามปลายเปิดพบว่า มีความน่าเป็นห่วงที่บ่งบอกถึงปัญหาการขาดจิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษาในการพักอาศัย โดยมีนักศึกษาจำนวนหนึ่งมีลักษณะต่างคนก็ใช้ชีวิตส่วนตัว มองแต่เฉพาะตนเองจนไม่มีโอกาสที่จะมองว่ารอบข้างเป็นอย่างไร เห็นเพื่อนกระทำผิดก็ไม่สนใจ หรือไม่ก็กระทำผิดเสียเองโดยไม่สนใจถึงความเดือดร้อนของคนอื่น ปัญหาเหล่านี้ นักศึกษาหลายคนที่เกี่ยวข้องการสนทนาตระหนักและมองเห็น แต่เหตุใดจึงไม่กล้าที่จะเข้าไปปรับผิชอบต่อสังคมเล็กๆ ของเขา ความเพิกเฉยไม่สนใจเกิดขึ้นตลอดเวลาที่ปัญหาเกิด ในขณะที่หอพักเป็นสังคมเล็กๆ แล้วสังคมใหญ่ที่คนเหล่านี้จะก้าวเข้าไปจะเป็นอย่างไร ดังนั้นมหาวิทยาลัยและผู้ที่เกี่ยวข้องควรรักษาความสำคัญและหาแนวทางในการพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษาในขณะที่พักอาศัยในหอพัก ซึ่งจะเป็นการเพิ่มคุณภาพของเยาวชนเพื่อเตรียมเป็นพลเมืองที่ดีของสังคมต่อไป

ประเด็นความพึงพอใจในสิ่งอำนวยความสะดวก จากการศึกษาความสัมพันธ์ในภาพรวมปรากฏว่าเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตในแง่ของความสุขในการพักอาศัย และเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลและสามารถอธิบายคุณภาพชีวิตในแง่ของความสุขในการพักอาศัยได้ จากการหา

ความแตกต่างระหว่างกลุ่มนักศึกษาพบว่า มีเพียงนักศึกษาชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 3 เท่านั้นที่มีความแตกต่างกันในเรื่องของความพึงพอใจในสิ่งอำนวยความสะดวก โดยพบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีความพึงพอใจมากกว่านักศึกษาระดับชั้นปีที่ 3 ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก นักศึกษาชั้นปีที่ 1 เพิ่งเข้ามาพบกับสิ่งแวดล้อมใหม่ ส่วนหนึ่งอาจจะยังไม่มีประสบการณ์ในการอยู่หอพักมาก่อน จึงยังไม่ไม่ทราบว่าหอพักควรมีสิ่งอำนวยความสะดวกอะไรบ้าง ในขณะที่นักศึกษาระดับชั้นปีที่ 3 อยู่หอพักมาแล้วระยะหนึ่ง มีความคุ้นเคยในสิ่งอำนวยความสะดวกที่หอพักจัดไว้ให้แล้ว จึงมีความต้องการในสิ่งที่ยังไม่มี เมื่อยังไม่ได้รับการตอบสนองจึงทำให้มีความพึงพอใจน้อยกว่า เป็นต้น

เมื่อทำการหาความสัมพันธ์แยกเฉพาะหอพักมหาวิทยาลัย และหอพักในกำกับฯ พบว่า ปัจจัยความพึงพอใจในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตในแง่ของความสุขในการพักอาศัย โดยหอพักมหาวิทยาลัยพบว่า ปัจจัยความพึงพอใจในสิ่งอำนวยความสะดวกมีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตในแง่ของความสุขในการพักอาศัยเป็นลำดับแรก ในขณะที่หอพักในกำกับฯ ปัจจัยความพึงพอใจในสิ่งอำนวยความสะดวกมีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตในแง่ของความสุขในการพักอาศัยเป็นลำดับที่ 4 จากทั้งหมด 5 ปัจจัย ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากหอพักมหาวิทยาลัยได้จัดสิ่งอำนวยความสะดวกเท่าที่จำเป็น และอยู่ในระดับมาตรฐานขั้นต่ำในการดำเนินชีวิตในหอพัก นักศึกษาจึงเรียกร้องสิ่งอำนวยความสะดวกเป็นอันดับแรก ในขณะที่หอพักในกำกับฯ ดำเนินกิจการในรูปแบบกึ่งธุรกิจ มีอัตราค่าเช่าในอัตราสูงคร้มนั้น จึงจำเป็นต้องจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกมาตอบสนองความต้องการของผู้พักอาศัยมากกว่าหอพักมหาวิทยาลัย ทำให้ซึ่งแม้ยังต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกอยู่แต่ก็อยู่ในลำดับรองลงไปกว่าปัจจัยอื่นๆ

เมื่อศึกษาจากการสนทนากลุ่มและจากแบบสอบถามปลายเปิดพบว่า ในเรื่องของความพึงพอใจด้านสิ่งอำนวยความสะดวก มีข้อคิดเห็นจากเสียงส่วนใหญ่ในหอพักมหาวิทยาลัยบอกว่ายังมี 'ไม่พอ' ที่มีอยู่ก็ขาดไม่สามารถใช้งานได้ "วางไว้ทำไมก็ไม่รู้ใช้ก็ไม่ได้" และเสียงจากหอพักในกำกับฯ ที่ว่าไม่เห็นมืออย่างที่ได้ออกไว้ เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ ห้องอ่านหนังสือ (มีแต่ไม่เหมาะสม) การบริการสื่ออินเทอร์เน็ต (มีแต่ต้องจ่ายเงิน) หรือบริเวณนั่งเล่น เป็นต้น การมองว่าพอหรือไม่พอมิหรือนักศึกษามีการตั้งคำถามมากมาย โดยเฉพาะหอพักที่สร้างใหม่หรือหอพักในกำกับฯ แท้จริงการให้ความสะดวกมีตามที่ไปสัญญาระบุหรือไม่ "ไม่มีก็ไม่เห็นต้องโฆษณาเลย" ซึ่งความคิดเห็นและเสียงสะท้อนเหล่านี้ล้วนมาจากความคาดหวังในการพักอาศัยทั้งสิ้น

ประเด็นความพึงพอใจในการให้บริการของเจ้าหน้าที่หอพัก จากการศึกษาในภาพรวมพบว่า การให้บริการเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์และมีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตในแง่ของความสุขในการพักอาศัยเป็นลำดับแรก ทั้งนี้ กล่าวได้ว่า การให้บริการคือภารกิจที่สำคัญที่สุดของหอพัก การให้บริการที่ดี สะดวก รวดเร็ว มีน้ำใจ บริการด้วยอัธยาศัยไมตรี จะทำให้ลดความไม่พอใจในด้านอื่นได้ ดังนั้น ทักษะการบริการและการมีมนุษยสัมพันธ์ของเจ้าหน้าที่หอพักจึงควรได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การที่นักศึกษาเพศชายมีความพึงพอใจในการให้บริการมากกว่านักศึกษาเพศ

หญิงอาจเป็นเพราะธรรมชาติของเพศชายที่แตกต่างจากเพศหญิง เช่น หยวนหรือยอมได้บ้างในบางเรื่อง และจากการหาความสัมพันธ์แยกกลุ่มนักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงพบว่าความพึงพอใจในการให้บริการของเจ้าหน้าที่หอพักมีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตในแง่ของความสุขในการพักอาศัยของทั้งสองกลุ่ม แต่ในกลุ่มนักศึกษาชายมองว่ามีอิทธิพลเป็นลำดับที่ 4 ในขณะที่นักศึกษาหญิงมองว่าสำคัญที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับผลการค้นพบที่ว่า นักศึกษาชายมีความพึงพอใจมากกว่านักศึกษาหญิง แสดงให้เห็นว่านักศึกษาชายให้ความสำคัญกับการให้บริการน้อยกว่าจึงมีความรู้สึกว่าการที่ได้อยู่ในปัจจุบันก็พอใจแล้วในระดับหนึ่ง จากการที่พบว่านักศึกษาสังกัดกลุ่มคณะวิทย์/วิทย์ประยุกต์ มีความพึงพอใจในการให้บริการของเจ้าหน้าที่สูงกว่ากลุ่มที่สังกัดคณะสังคมศาสตร์ เป็นอีกประเด็นหนึ่งที่นาพิจารณา และยังพบอีกว่ากลุ่มคณะวิทย์/วิทย์ประยุกต์ มีคุณภาพชีวิตในแง่ของความสุขมากกว่าด้วย เหตุผลที่พบเช่นนี้น่าจะศึกษาในเชิงลึกต่อไป

จากการที่พบว่านักศึกษาที่พักในหอพักของมหาวิทยาลัยมีความพึงพอใจในการให้บริการมากกว่านักศึกษาที่พักในหอพักในกำกับนั้นเป็นเรื่องที่นอกเหนือความคาดหมาย เพราะผู้เกี่ยวข้องรับรู้ว่าการที่หอพักในกำกับซึ่งดำเนินงานแบบกึ่งธุรกิจน่าจะให้บริการนักศึกษาให้ได้รับความพึงพอใจมากกว่า อย่างไรก็ตามการให้บริการในที่นี้จะเน้นการให้บริการของเจ้าหน้าที่ประจำหอพัก จึงเป็นไปได้ว่าการที่หอพักในกำกับเพิ่งเปิดดำเนินการ ดังนั้นอาจจะเป็นปัญหาในด้านความพร้อมของพนักงานอยู่บ้าง ประกอบกับความคาดหวังสูงของผู้พักอาศัยที่เห็นว่าตนเองจ่ายค่าที่พักสูงกว่าหอพักมหาวิทยาลัย แม้จะได้รับการดีเพียงไรก็ยังรู้สึกว่ามีพอ ซึ่งกลายเป็นความต้องการเชิงเปรียบเทียบไม่ใช่ความต้องการจริง เป็นต้น

นอกจากนี้การที่พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตในแง่ของความสุขเป็นลำดับแรกเมื่อเปรียบเทียบกับอีก 4 ปัจจัย ของนักศึกษาที่พักในหอพักกำกับ ได้แก่ ความพึงพอใจด้านการบริการ ในขณะที่นักศึกษาที่พักในหอพักมหาวิทยาลัยกลับพบผลในทางตรงกันข้าม คือพบว่าความพึงพอใจด้านการให้บริการมีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตในแง่ความสุขเป็นลำดับสุดท้าย การที่พบผลในลักษณะเช่นนี้ มิได้หมายความว่านักศึกษาที่พักในหอพักมหาวิทยาลัยไม่ต้องการบริการที่ดีจากเจ้าหน้าที่ นักศึกษายังต้องการการให้บริการ เพียงแต่ความพึงพอใจที่ได้ไม่สัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตในแง่ความสุข หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า นักศึกษาที่พักในหอพักมหาวิทยาลัยจะมีคุณภาพชีวิตในแง่ความสุขหรือไม่ ไม่ขึ้นอยู่กับความพึงพอใจในการให้บริการ ทั้งนี้ นักศึกษาอาจจะรู้ว่าค่าหอพักของมหาวิทยาลัยถูกกว่าหอพักในกำกับมาก โดยมีอัตราค่าที่พักเพียงภาคเรียนละ 2,500 – 3,600 บาท ในขณะที่หอพักในกำกับมีอัตราค่าที่พักถึงภาคเรียนละ 5,000 บาท บวกค่าน้ำค่าไฟอีกจำนวนหนึ่ง ดังนั้นผู้ที่พักในหอพักของมหาวิทยาลัยจึงไม่ได้คาดหวังว่าจะต้องได้รับการที่ดีแต่ประการใด ซึ่งความพึงพอใจในลักษณะเช่นนี้เป็นความจริงเชิงเปรียบเทียบ (relative truth) ไม่ได้เป็นความจริงสัมบูรณ์ (absolute truth) แต่ประการใด

ผลการสนทนากลุ่มและจากแบบสอบถามปลายเปิดพบว่า ประเด็นเรื่องของความพึงพอใจด้านการให้บริการเป็นประเด็นที่ควรแก้ไขและปรับปรุงมากที่สุด มีการค่อนข้างด้วยน้ำเสียงว่า “ทำไมถึงต้องมาทำงานบริการถ้าไม่เต็มใจ” ความคับข้องใจมากมายทำให้นักศึกษาไม่กล้าที่จะปรึกษาหรือแม้กระทั่งขอความช่วยเหลือ หรือการอำนวยความสะดวกจากแม่บ้านผู้ดูแลหอพักและเจ้าหน้าที่ ผลจากการสนทนากลุ่มพบว่าเพราะการที่นักศึกษาหญิงมีการติดต่อขอรับบริการจากเจ้าหน้าที่หอพักมากกว่านักศึกษาชาย จึงมักพบสถานการณ์ที่กระทบต่อความรู้สึกมากกว่า และส่วนใหญ่มองว่าเจ้าหน้าที่หอพักชายบริการผู้ชายคิดว่า ผลในครั้งนี้สามารถนำทฤษฎีบุคลิกภาพของซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) มาช่วยอธิบายได้ โดยฟรอยด์ได้วิเคราะห์ถึงความผูกพันระหว่างเพศตรงข้ามซึ่งเป็นสัญชาตญาณของมนุษย์ที่จะแสดงให้เห็นชัดเจนในช่วงวัย 3-5 ขวบ หรือเป็นขั้นพัฒนาการทางบุคลิกภาพขั้นที่ 3 (phallic stage) ตามทฤษฎีของฟรอยด์ (Silverman, 1982 : 354) ที่กล่าวถึงความสนิทสนมเป็นพิเศษระหว่างเด็กชายกับมารดา เด็กหญิงกับบิดา ซึ่งในกรณีนี้แม่บ้านหอพักซึ่งเป็นหญิงอาจบริการนักศึกษาชายได้คิดว่า เป็นต้น

ประเด็นความพึงพอใจด้านการรักษาความปลอดภัย จากการศึกษาพบว่าในภาพรวมความพึงพอใจในการรักษาความปลอดภัยไม่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตในแง่ของความสุขในการพักอาศัย โดยที่นักศึกษาเพศชายมีความพึงพอใจน้อยกว่านักศึกษาเพศหญิง ซึ่งเป็นข้อค้นพบที่น่าสนใจว่าเป็นเพราะเหตุใด เพราะโดยทั่วไปเพศชายไม่น่าจะกังวลเรื่องนี้มากนักเมื่อเปรียบเทียบกับเพศหญิง แต่เมื่อลงไปดูสถานการณ์จริงพบว่า หอพักชายไม่มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยประจำหอพักในขณะที่หอหญิงจะมี จึงเป็นไปได้ที่อาจทำให้นักศึกษาชายพอใจน้อยกว่า และจากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์แยกเฉพาะนักศึกษาชายและหญิงพบว่า มีเพียงกลุ่มนักศึกษาหญิงเท่านั้นที่มองว่าความพึงพอใจในการรักษาความปลอดภัยมีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตในแง่ของความสุขในการพักอาศัย

จากการที่นักศึกษาที่พักในหอพักมหาวิทยาลัยมีความพึงพอใจในการรักษาความปลอดภัยน้อยกว่า นักศึกษาที่พักในหอพักในกำกับของมหาวิทยาลัยนั้นเนื่องจากหอพักในกำกับมีระบบรักษาความปลอดภัยดีกว่าไม่ว่าจะเป็นการมีระบบบัตรเข้าออกหรือการมีรปภ.ประจำหอพัก และยังพบว่าปัจจัยด้านความพึงพอใจในการรักษาความปลอดภัยสามารถทำนายคุณภาพชีวิตในแง่ความสุขของนักศึกษาที่พักในหอพักในกำกับเป็นลำดับที่ 2 รองจากความพึงพอใจด้านการให้บริการ แต่ไม่พบผลในลักษณะเช่นนี้ในหอพักมหาวิทยาลัย จากการพิจารณาลักษณะกลุ่มตัวอย่างพบว่า ผู้ที่พักในหอพักกำกับส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ยังไม่คุ้นกับสถานที่ บุคคล และสิ่งแวดล้อม ความรู้สึกปลอดภัยจึงเป็นเรื่องสำคัญในการพักอาศัยและการดำเนินชีวิต

เมื่อพิจารณาในแง่ของรายได้พบว่า นักศึกษากลุ่มรายได้ปานกลาง มีความพึงพอใจด้านการรักษาความปลอดภัยมากกว่านักศึกษากลุ่มรายได้สูง ซึ่งสามารถนำทฤษฎีของมาสโลว์มา

อธิบายปรากฏการณ์นี้ได้เป็นอย่างดี คือ เมื่อคนมีรายได้สูงมีความพร้อมทางเศรษฐกิจก็ย่อมต้องการความปลอดภัยตามมา

ผลการสนทนากลุ่มและจากแบบสอบถามปลายเปิดพบว่า ด้านการรักษาความปลอดภัยพบว่ายังมีมาตรฐานแตกต่างกันระหว่างหอพัก ส่วนใหญ่เห็นว่าควรเพิ่มเติมและปรับปรุง เพราะยังมี “คนนอก” สามารถเล็ดลอดเข้าไปกระทำความผิดได้ เรื่องการรักษาความปลอดภัยเป็นเรื่องละเอียดอ่อนมีลักษณะหลากหลายความต้องการ หลากหลายความรู้สึก อย่างน้อยที่สุดสามารถแบ่งนักศึกษาออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ต้องการการรักษาความปลอดภัยที่เข้มงวด กับกลุ่มที่ต้องการความเป็นอิสระในการพักอาศัย จะเห็นได้ว่ากลุ่มที่ต้องการความเป็นอิสระในการพักอาศัย มีจำนวนไม่น้อยต้องพักอาศัยอยู่ในหอพักที่มีการรักษาความปลอดภัยเข้มงวด ส่วนกลุ่มที่ต้องการรักษาความปลอดภัยสูงกลับต้องอยู่ในหอพักที่มีการรักษาความปลอดภัยต่ำ อีกประการ คือ อคติที่มีต่อรปภ.ที่ทำหน้าที่ดูแลรักษาความปลอดภัยประจำหอ หรือ รปภ.ที่คอยวนเวียนสอดส่องความประพฤติของนักศึกษา ซึ่งถือเป็นตัวแปรที่สำคัญในการพักอาศัยในหอพักของนักศึกษา บางครั้งการมีรปภ.มากไม่ได้หมายความว่า จะมีความสุขในการพักอาศัยมากขึ้น การเข้มงวดมากเกินไปทำลายความเป็นส่วนตัวทำให้ผู้พักอาศัยรู้สึกไม่อิสระในการดำเนินชีวิต อีกประเด็นหนึ่งที่ต้องพิจารณาต่างยิ่ง คือ พฤติกรรมของรปภ. จากผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่าส่งผลกระทบต่อความรู้สึกปลอดภัยของนักศึกษามากและส่งผลถึงคุณภาพชีวิตในแง่ความสุขในการพักอาศัยด้วย โดยมีแนวโน้มว่าการที่มหาวิทยาลัยเน้นความปลอดภัยมากโดยใช้ระบบ รปภ. ในปัจจุบันกลับทำให้นักศึกษาโดยเฉพาะนักศึกษาหญิงมีความสุขในการพักอาศัยน้อยลง

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติ

1. จากผลการวิจัยพบว่านักศึกษาที่พักอาศัยในหอพักยังขาดข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนกิจกรรมต่างๆ ที่หอพักจัดขึ้น ซึ่งสะท้อนให้เห็นประสิทธิภาพการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารไปยังผู้พักอาศัย ดังนั้นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรหาแนวทางการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ระหว่างผู้สื่อสาร ในที่นี้ได้แก่ ฝ่ายกิจการนักศึกษา และผู้รับสารซึ่งได้แก่นักศึกษา โดยปรับเปลี่ยนหรือเพิ่มจากวิธีที่ใช้อยู่เดิม ได้แก่ การนำข่าวสารไปติดตามสถานที่หรือตามบอร์ด การใช้เสียงตามสาย โดยการเพิ่มการเผยแพร่ทางอินเตอร์เน็ต การจัดให้มีเว็บไซต์ “เด็กหอ” ให้เป็นห้องสนทนา แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารซึ่งกันและกัน และระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษาที่พักอาศัย เป็นต้น

2. ผลการวิจัยพบว่าคุณภาพการให้บริการของหอพักเป็นปัจจัยสำคัญอันดับหนึ่ง ที่จะทำให้ให้นักศึกษามีคุณภาพชีวิตในแง่ความสุข ดังนั้นมหาวิทยาลัยควรปรับปรุงด้านการให้บริการอย่างรีบด่วน ควรมีนโยบาย “ขกเครื่องเรื่องบริการ” และในกรณีที่ไม่สามารถทำพร้อมกันได้ทั้งหมด

ควรริบทำในหอพักในกำกับมหาวิทยาลัยก่อน และเมื่อทราบผลเป็นประการใดจึงทำในหอพักของมหาวิทยาลัยตามมา

ประเด็นความสำคัญอันดับที่สองที่มหาวิทยาลัยควรดำเนินการเพื่อให้นักศึกษาในหอพักมีคุณภาพชีวิตในแง่ความสุขมากขึ้น ได้แก่ การหาแนวทางพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษา ทั้งนี้จากผลการวิจัยพบว่า ไม่ว่าจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลในกลุ่มรวมหรือแยกวิเคราะห์เฉพาะกลุ่ม เช่น แยกวิเคราะห์ตามประเภทของหอพักและตามเพศล้วนแต่พบว่า จิตสำนึกสาธารณะส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตในแง่ความสุข จิตสำนึกสาธารณะในที่นี้หมายถึง การมีจิตสำนึกและมีพฤติกรรมเพื่อส่วนรวม การเคารพยอมรับและปฏิบัติตามกฎกติกาที่กำหนดขึ้น เป็นต้น

มหาวิทยาลัยควรมีนโยบายพัฒนาหรือยกระดับจิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษาอย่างจริงจัง โดยในระยะแรกควรเริ่มพัฒนานักศึกษาในหอพักก่อนได้ผลประการใดจึงค่อยขยายเป็นนโยบายในระดับกว้างขึ้น และถ้าไม่สามารถดำเนินการได้พร้อมกันทุกหอพักด้วยข้อจำกัดใดก็ตาม ก็ควรเริ่มจากหอพักในกำกับมหาวิทยาลัยก่อน ทั้งนี้ผลการวิจัยพบว่า จิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษาที่พักในหอพักในกำกับต่ำกว่านักศึกษาที่พักในหอพักของมหาวิทยาลัย

จิตสำนึกสาธารณะเป็นคุณลักษณะที่สำคัญยิ่งสำหรับทุกคน ทุกเพศ ทุกวัย ทุกชาติ ทุกภาษา โดยกล่าวได้ว่า ใครก็ตามจะดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขได้นั้น เป็นผลมาจากการปฏิบัติภายในใจของคนก่อน กล่าวคือทำให้มีจิตสำนึกสาธารณะ การเปิดใจให้กว้าง เมตตากรุณา เห็นประโยชน์ส่วนรวม จะช่วยให้มองปัญหาใหญ่เป็นปัญหาเล็ก มองปัญหาเล็กเป็นไม่มีปัญหา ให้อกทัยได้ เข้าถึงความจริงและมีความเห็นว่า “มันเป็นเช่นนั้นเอง” จึงทำให้ชีวิตมีความสุข ปล่อยวางได้ ปลงได้ และทำให้สุขภาพจิต คุณภาพชีวิตดีในที่สุด

นอกจากนี้จิตสำนึกสาธารณะยังเป็นสาระสำคัญของพระบรมราโชวาทในสมเด็จพระบรมราชชนกตอนหนึ่งที่ว่า “ขอให้ถือประโยชน์ส่วนตัวเป็นที่สอง ประโยชน์ของเพื่อนมนุษย์เป็นกิจที่หนึ่ง...” ซึ่งสมเด็จพระบรมราชชนกนั้นถือว่าเป็นสัญลักษณ์ทางจิตใจที่สำคัญของนักศึกษา ข้าราชการ และสมาชิกทุกคนที่เข้ามาปฏิบัติหน้าที่การทำงานและมีวิถีชีวิตอยู่ในรั้ว ม.อ. โดยเมื่อพิจารณาเชื่อมโยงถึงประเด็นความสำคัญของจิตสำนึกสาธารณะกับสัญลักษณ์ที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจของทุกคนใน ม.อ.แล้ว ยิ่งควรที่มหาวิทยาลัยจะมีนโยบายในการพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะอย่างจริงจังและเร่งด่วน โดยเริ่มจากการพัฒนานักศึกษาในหอพักและค่อยๆ ขยายกว้างออกไปให้ครอบคลุมทุกหมู่เหล่า ซึ่งเป็นคุณูปการต่อบุคคล ชุมชน สังคม และประเทศชาติอย่างยิ่ง

3. ผลการวิจัยพบว่าความสามารถในการปรับตัวช่วยให้นักศึกษามีคุณภาพชีวิตในแง่ความสุขในการพักอาศัยในหอพัก ทั้งนี้เห็นผลอย่างเด่นชัดในเพศหญิง ความสามารถในการปรับตัวสำหรับการวิจัยครั้งนี้สะท้อนได้จากสองลักษณะ ลักษณะแรกเป็นประสบการณ์การเลี้ยงดูของครอบครัวที่สร้างหรือเปิดโอกาสให้เด็กได้มีกิจกรรมร่วมกับบุคคลอื่น โดยเฉพาะบุคคลที่ไม่ใช่

สมาชิกในครอบครัว ลักษณะที่สองเป็นทักษะการปรับตัวเข้ากับบุคคลอื่นดูจากการกระทำและร่วมกิจกรรมที่หอพักจัดขึ้น

เมื่อพิจารณาบทบาทของมหาวิทยาลัยในการเพิ่มความสามารถในการปรับตัวให้กับนักศึกษา วิธีที่ทำได้ในขณะนี้คือการสร้างโอกาสให้นักศึกษาทุกคนได้เข้าร่วมกิจกรรมโดยเฉพาะกิจกรรมที่หอพักจัดขึ้น ผู้บริหารและผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับหอพักควรกลับมาทบทวนถึงกิจกรรมที่จัดให้กับนักศึกษาในหอพักแต่ละปีว่ามีจำนวนพอเพียงหรือยัง นอกจากนี้จะพิจารณาความพอเพียงของกิจกรรมที่จัดขึ้นแล้ว ยังต้องหาทางให้นักศึกษาเข้าร่วมให้ทั่วถึงด้วย และถ้าไม่สามารถดำเนินการได้พร้อมกันทุกหอพัก ก็ควรเริ่มจากหอพักในกำกับก่อน เพราะพบว่ามีทักษะการปรับตัวต่ำกว่านักศึกษาที่พักในหอพักมหาวิทยาลัย

4. จากการผลการวิจัยพบว่า สิ่งอำนวยความสะดวกในหอพักเป็นอีกปัจจัยหนึ่งซึ่งช่วยให้นักศึกษามีคุณภาพชีวิตในแง่ความสุขได้ ดังนั้นมหาวิทยาลัยควรทำการสำรวจสิ่งอำนวยความสะดวกในหอพักในปัจจุบันว่ามีให้บริการพอเพียงกับความจำเป็นจริงใจของนักศึกษาหรือไม่ และที่มีอยู่สามารถใช้งานได้หรือไม่ เช่น มีคอมพิวเตอร์แต่ไม่สามารถใช้งานได้ มีบริเวณอ่านหนังสือแต่มีคนพลุกพล่านไม่สงบพอที่จะมีสมาธิอ่านหนังสือได้ เป็นต้น

มหาวิทยาลัยควรเริ่มสำรวจจากหอพักของมหาวิทยาลัยก่อน เพราะมีจำนวนและสภาพของสิ่งอำนวยความสะดวกต่ำกว่าหอพักในกำกับ และเกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตในแง่ความสุขของนักศึกษาอย่างเด่นชัด และถ้าไม่สามารถทำพร้อมกันได้ทั้งหอพักชายและหญิงก็ควรเริ่มจากหอพักชายก่อน เพราะปัจจุบันสภาพสิ่งอำนวยความสะดวกในหอพักชายชำรุดทรุดโทรมกว่าหอพักหญิง ประกอบกับผลการวิจัยพบว่าสิ่งอำนวยความสะดวกเป็นปัจจัยลำดับแรกๆที่ช่วยทำให้คุณภาพชีวิตในแง่ความสุขของนักศึกษาชายดีขึ้น ในขณะที่ไม่พบความสัมพันธ์นี้ในนักศึกษาหญิง

5. ผลการวิจัยพบว่ามาตรการรักษาความปลอดภัยบริเวณหอพักเป็นสิ่งที่ละเอียดอ่อนและควรพิจารณาอย่างรอบคอบ นักศึกษาบางกลุ่มพอใจกับมาตรการที่เข้มงวด ในขณะที่บางกลุ่มเห็นว่าความเข้มงวดควรรู้จักผ่อนปรนไปบ้างเพื่อความมีอิสระในการดำเนินชีวิตในหอพักและที่น่าพิจารณาคือ มีบางกลุ่มรู้สึกว่าจะไม่ปลอดภัยเนื่องจากพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย (รปภ.) เสียเอง

มหาวิทยาลัยควรพิจารณาระบบการรักษาความปลอดภัยของหอพักมหาวิทยาลัยก่อน เนื่องจากพบว่ามีนักศึกษาเห็นว่ายังมีการรักษาความปลอดภัยต่ำกว่าหอพักในกำกับ

จากผลการวิจัยแม้จะพบว่าโดยภาพรวมนักศึกษาหญิงมีความพอใจด้านการรักษาความปลอดภัยมากกว่าชาย แต่เมื่อวิเคราะห์ในเชิงลึกพบว่า แม้จะมีความพอใจในการรักษาความปลอดภัยแต่ไม่ได้ทำให้มีคุณภาพชีวิตในแง่ความสุขมากขึ้นแต่อย่างใด ทำให้เห็นได้ว่าเรื่องความปลอดภัยเป็นเรื่องไว (sensitive) มากสำหรับนักศึกษาหญิง ซึ่งมหาวิทยาลัยจะต้องใส่ใจเรื่องนี้เป็นพิเศษ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยครั้งนี้มีประเด็นที่ควรศึกษาเพิ่มเติมเพื่อให้ได้ข้อมูลมาใช้ในการดำเนินการของหอพักโดยมีเป้าหมายสำคัญ คือ ส่งเสริมคุณภาพชีวิตในแง่ความสุขของนักศึกษา ทั้งนี้ตั้งอยู่บนความเชื่อว่าการที่นักศึกษามีคุณภาพชีวิตที่ดีมีความสุขจะนำไปสู่ความสำเร็จในด้านอื่นตามมา เช่น ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ลดการตกลอก (retire) ของนักศึกษา ซึ่งจะมีผลต่อประสิทธิภาพการใช้งบประมาณของประเทศตลอดจนลดการสูญเสียโอกาสของนักศึกษาอีกด้วย ซึ่งมีประเด็นที่ควรศึกษาต่อไป ดังนี้

1. ควรศึกษาหาวิธีการสร้างและพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะให้เกิดขึ้นในนักศึกษาหรือเยาวชนกลุ่มต่างๆ เพราะการที่บุคคลมีจิตสำนึกสาธารณะสูงจะส่งผลดีต่อการดำเนินชีวิต ทั้งต่อตนเองและสังคมส่วนรวม อย่างน้อยที่สุดผลการวิจัยในครั้งนี้ก็พบว่า การมีจิตสำนึกสาธารณะจะทำให้มีคุณภาพชีวิตในแง่ความสุขในการดำเนินชีวิตมากขึ้น

2. เนื่องจากผลการศึกษาครั้งนี้บ่งชี้ให้เห็นถึงความสลับซับซ้อนของปัจจัยด้านความปลอดภัยในการพักอาศัย ดังนั้นจึงควรศึกษาข้อเท็จจริงในเรื่องความปลอดภัยในการพักอาศัยในหอพักมหาวิทยาลัยอย่างลึกซึ้งมากขึ้น ทั้งนี้เพราะความรู้สึกปลอดภัยเป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ทุกคน ความปลอดภัยจะส่งผลกระทบต่อความสุขในการดำเนินชีวิตของทุกคน โดยเฉพาะการศึกษาในกลุ่มนักศึกษาหญิงเนื่องจากมีความอ่อนไหวคือความปลอดภัยเป็นพิเศษ

3. จากผลการศึกษาในระยะแรกที่ใช้วิธีการจัดกลุ่มสนทนา พบว่าปัจจัยสำคัญที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตในแง่ความสุขของนักศึกษามี 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการปรับตัว จิตสำนึกสาธารณะ ความพึงพอใจสิ่งอำนวยความสะดวก ความพึงพอใจการให้บริการ และความพึงพอใจด้านการรักษาความปลอดภัย และเมื่อนำปัจจัยทั้ง 5 ด้าน ไปทำนายคุณภาพชีวิตในแง่ความสุขของนักศึกษาที่พักในหอพัก พบว่าทำนายได้เพียงร้อยละ 20.8 ซึ่งแสดงว่ายังมีปัจจัยอื่นๆ อีกที่สามารถส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตในแง่ความสุขได้

ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปควรค้นหาปัจจัยอื่นที่สามารถส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตในแง่ความสุขของนักศึกษาให้ครอบคลุมมากที่สุด ซึ่งจะสามารถนำไปประยุกต์ในการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสมที่สุดต่อไป

4. จากผลการวิจัยที่พบว่ามีปัญหาการสื่อสาร/การประชาสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานรับผิดชอบด้านหอพักกับนักศึกษาที่พักอาศัยในหอพัก ดังนั้นควรศึกษาหารูปแบบการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับบริบทหรือสถานการณ์ปัจจุบัน

5. ควรศึกษาเชิงลึกในรูปแบบอื่น เช่น ศึกษากับนักศึกษาที่มีปัญหาในการอยู่หอพักอย่างรุนแรง เช่น กรณีที่ไม่สามารถปรับตัวได้ กรณีที่มีพฤติกรรมเก็บตัวมากๆ กรณีที่ก้าวร้าวชอบ

ทำลายสมบัติส่วนรวม หรือกรณีที่มีพฤติกรรมลักขโมย เป็นต้น ซึ่งอาจเป็นการศึกษาติดตามระยะยาว จะทำให้ได้แนวทางในการแก้ไขปัญหาได้ทันการณ์

6. ควรศึกษารูปแบบการบริหารจัดการหอพักนักศึกษาที่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการหาแนวทางที่จะใช้สถานการณ์ที่นักศึกษามาพักรวมกันในหอพักมหาวิทยาลัยเป็นโอกาสในการพัฒนาคุณลักษณะอื่นนอกเหนือจากการใช้เป็นเพียงที่อาศัยเพื่อเรียนหนังสือหรือพัฒนาความรู้ด้านวิชาการ

ถ้ามหาวิทยาลัยมีแนวทางและทำได้สำเร็จ จะเป็นประโยชน์ต่อชุมชนและประเทศชาติอย่างยิ่ง โดยเฉพาะในสถานการณ์ปัจจุบันที่เกิดวิกฤตคุณธรรมจริยธรรมในทุกห้อมหญ้า